

ARRANGØR HÅNDBOK

FOR KURS I SAUEKLIPPING OG ULLHÅNDBOK

Tolvte utgave juni 2023

Innhold

Innledning	3
Planlegging av kurs	4
Budsjett	7
Søknad om tilskuddsmidler	9
Kursmateriell	10
Sertifiserte klippeinstruktører	10
Eksterne foredragsholdere	10
Valg av kurssted og istandsetting av klippeplasser	11
Behov for sau til klipping	11
Behov for klippemaskiner og utstyr	12
Annonsering og invitasjon til kurs	12
Påmelding	12
Kursbevis – Norsk saueklippersertifikat	14
Kursevaluering og sluttrapportering	16
Eksempler på kursplaner	18
Sjekkliste for arrangering av kurs	23
Ull og klipperådet i NSG	26
Sertifiserte klippeinstruktører 2022	27

Arrangørhåndboka er utarbeidet av
Magne Langseth og Signe Dahl,
Norsk Sau og Geit.

Bildet på framsida er tatt av Sissel Berntsen.

Takk til Liv Kjuus, BSF sentralt og Mari Bergen,
BSF Telemark for konstruktive innspill til dette
heftet.

Tolvte utgave juni 2023

NSG - på lag med naturen

Innledning

Vi har i dag alt for få saueklippere i Norge. Veterinærmyndighetene har beregnet at det har vært nødvendig å hente inn ca. 200 årsverk fra utenlandske klippere hvert år. I tillegg har Fagtjenesten for ull påpekt at det går tapt flere titalls millioner kroner hvert år på grunn av dårlig klippeteknikk, dårlig ullsortering og feil håndtering av ulla. Veterinærmyndighetene har også påpekt at bruk av utenlandske klippere øker risikoen for innføring og spredning av smittsomme dyresykdommer, og at det er betenkelig at vi har gjort oss avhengige av hjelp fra utenlandske klippere for å utført dette arbeidet.

Norsk Sau og Geit, NSG har gjennom mange år engasjert seg i arbeidet med opplæring i saueklipping og ullhåndtering. I 1993 ble det etablert en "Saueklippeskole" hos Norsk Småfeservice i Nittedal. I 1995 overtok NSG det formelle ansvaret for driften av skolen, men med Norsk Småfeservice som driftsoperatør. I 1999 ble skolens tilhørighet til Nittedal avviklet og skolen gikk over til et desentralisert opplegg, med kurs på forskjellige steder i landet. Fra år 2000 tok NSG over hele ansvaret for Klippeskolen. Fra og med 2004 har alle kursene lokale arrangører (unntak noen proffkurs i regi av NSG sentralt).

På styremøte i NSG 4.-5. juni 2003 vedtok styret å opprette et ull- og klipperåd, som ble tatt inn i lagets organisasjons- og administrasjonsplan. Dermed ble dette viktige arbeidsfeltet formelt tatt inn som et av organisasjonens prioriterte arbeidsområder.

Ull- og klipperådet er et rådgivende organ for styret i NSG og har fått følgende mandat:

Ull og klipperådet skal legge til rette for å utdanne instruktører for klipping og klippekurs over heile landet og ullhandsaming for norske småfe. Dette skal skje i nært samarbeid mellom instruktører, marknadssida og fylkes- og lokallaga i NSG. Klipperådet kan koplast inn ved konkurransar på nasjonalt og internasjonalt nivå. Det skal lagast årlege planar med budsjett som skal godkjennast av styret. Ull- og klipperådet skal ha 3 medlemmer, 1 frå NSG, 1 frå Norske Saueklippere og 1 frå Fagtjenesten for ull.

NSG har med dette tatt på seg ansvaret for å legge til rette arbeidet med arrangement av kurs i klipping og ullhåndtering for norske småfe, samt tilrettelegge arbeidet med å utdanne instruktører til dette.

Ull- og klipperådet/NSG sitt bidrag til kursene skal være:

- Arrangørhåndbok
- Opplæring av kvalifiserte instruktører
- Utarbeiding/revisjon og utsending av kursmateriell
- Samleannonse over kurs i Sau og Geit

Gjennom systematisk kursvirksomhet ønsker vi å øke kunnskapene og ferdighetene rundt moderne klippeteknikk, riktig sortering og håndtering av ulla. Med dette vil vi oppnå:

- Verdiøking av norsk ull ved bedre kvalitet.
- Mindre penger ut av næringa og landet.
- Større del av verdiøkingen blir igjen hos primærprodusenten.
- Med økt fokusering på dyrehelse og økt risiko for overføring av smittsomme husdyrsykdommer, kan lokale klippere også bli et redskap i det forebyggende helsearbeidet i saueholdet.

Gjennom kursene vil vi dyktiggjøre saueholdere til å kunne utføre bedre klipping, sortering og håndtering av ulla i egen buskap. Noen vil også utvikle sine ferdigheter videre og sørge for at vi får flere profesjonelle norske saueklippere som kan erstatte utenlandske klippere ved slakteri og som leieklippere i enkeltbuskaper.

Til å holde kursene er det utdannet sertifiserte instruktører som kan ta på seg instruksjon på regionale og lokale kurs.

Planlegging av kurs

Her følger en kort gjennomgang av viktige punkter i forbindelse med planlegging av kurs. Noen av punktene er utdypet senere i heftet og en egen sjekklister for arrangering av kurs finnes på side 19-22.

Valg av kursarrangør

Valg av kursarrangør bør gjøres på et tidlig stadium.

Fra og med 2004 har de aller fleste kurs i saueklipping og ullhåndtering hatt en lokal arrangør. Bakgrunnen for dette er i hovedsak at det ikke finnes ressurser i NSG sentralt til å stå for kursarrangement.

I praksis er det vanligvis lokallag og/eller fylkeslag av NSG, Bygdefolkets Studieforbund, Ressurssentrene i Landbruket, Landbruksskoler eller klippeinstruktører selv som står som kursarrangør. Ofte er det et nært samarbeid mellom flere av disse instansene i forbindelse med kursene.

I tillegg til selve kursarrangøren kan mange ulike instanser spille en viktig rolle som initiativtakere, medarrangører og samarbeidspartnere i forbindelse med kurs. For eksempel kan slakterier bidra med kurslokaler med mer, og Mattilsynet kan stille med ekstern foredragholder om veterinære saker osv.

Du finner informasjon om Bygdefolkets studieforbund på internett www.bsfstudie.no.

Kursarrangøren skal ha fullt administrativt og økonomisk ansvar for det enkelte kurs.

Oppsetting av budsjett og søknader om økonomisk støtte til kurs

I god tid før et kurs, bør det settes opp et budsjett for kurset og søknader om støtte til kurset bør sendes. Se side 6.

Behov for kurs og valg av kurstype

Mange planlagte klippekurs har de siste åra blitt avlyst på grunn av for få påmeldte deltakere. Behovet for klippekurs bør drøftes lokalt og det er viktig å sørge for god annonsering av kurset. Valg av kurstype vil ofte avhenge av hvem som melder seg på til kurset. Å arrangere et kombinasjonskurs krever mer av arrangøren, enn ordinære kurs for enten nybegynnere og videregående, men det kan være lettere å få nok deltakere til å gjennomføre et kombinasjonskurs. Eksempel på kursplaner for ulike kursstyper finnes på side 15-18.

Valg av kurssted

Ved valg av kurssted er det mange forhold å ta hensyn til:

- Sentral plassering i forhold til potensielle kursdeltakere/instruktører
- Kursstedet bør være ryddig og ordentlig, og må ha tilfredsstillende dyrevelferd og HMS-forhold
- Plass til oppsetting av klippeplasser
- Tilgang på nok sau og rasjonelt opplegg for flytting av sau til og fra klippeplassene
- Rom egnet for teoriundervisning
- Opplegg for servering av mat
- Muligheter for overnatting (ikke alltid nødvendig)

Det er ikke nødvendig, men en stor fordel dersom kurset kan arrangeres på ett sted – slik at en unngår at mye tid går vekk til transport av kursdeltakere.

Antall deltakere og kursinstruktører

Antall deltakere er en viktig faktor ved arrangement av kurs. En begrensende faktor er hvor mange klippeplasser det er plass til på kursstedet. Det vanlige er at kursdeltakerne deles inn i par, og at det trengs en klippeplass per par (to deltakere) – slik at hver deltaker får bruke klippemaskinen minst halvparten av tiden øvingene pågår. Hvis kurset holdes i et fjøs er det ofte vanskelig å få plass til mer enn tre klippeplasser, det vil si seks deltakere. Er det plass til flere klippeplasser – kan deltakertallet økes tilsvarende.

Det er også en grense for hvor mange kursdeltakere en instruktør kan følge opp. Fire kursdeltakere er ideelt, seks er vanligvis maksimum. På store kurs er det vanlig å ha med to instruktører.

Type og antall sau som trengs til et klippekurs

I alle kursplaner for kursene i saueklipping og ullhåndtering er det lagt inn mye praktisk klipping av sau. Dette betyr at det trengs tilgang til uklipt sau. For nybegynnerkurs trengs det rundt 20 sau per deltaker, for videregående kurs trengs det en god del mer, minst 25 sau per deltaker.

Det er mye enklere å klippe lam enn voksen sau. Nybegynnere bør derfor i første omgang klippe lam. Det er en fordel at det er slaktelam som skal klippes. Dette for å unngå eventuelle klippeskader, som for eksempel speneskader, på lam som skal settes på.

Valg av tidspunkt for kurs

Tidspunkt for kurs er vanligvis om høsten, fra slutten av august til slutten av oktober, når tilgangen på uklipt sau er størst. Det er fullt mulig å arrangere kurs utenom denne perioden, dersom en klarer å få tak i nok uklipt sau. Dyr som skal slaktes bør sendes til slakteriet umiddelbart etter kurset, for å unngå vekttap på grunn av høyere energiforbruk etter klipping (sørg for at dyrene meldes inn til slakt før kurset).

Veterinær godkjenning av kurs

Det er ikke alltid behov for veterinær godkjenning av kurs, men NSG vil uansett anbefale at lokale veterinærmyndigheter kontaktes for sikkerhetsskyld i forbindelse med planlegging av kurs.

Veterinær godkjenning må foreligge i noen situasjoner:

- Dersom det skal brukes sau fra flere besetninger (unntak på slakteri).
- Dersom det har vært utbrudd av smittsomme sykdommer i tidsrommet før/samtidig med kurset.

Veterinær kan i tillegg til å kvalitetssikre/godkjenne kursopplegget også brukes som ekstern foredragsholder.

Avtale med sertifisert klippeinstruktør

Det finnes sertifiserte klippeinstruktører. Minst en av disse bør brukes ved hvert kurs (dette er også en forutsetning for å få økonomisk støtte til kursene fra NSG). Liste over de sertifiserte instruktørene finnes på side 23.

Det bør inngås avtale med instruktørene i god tid før kurset. Avtalen bør omfatte en oversikt over hvilke oppgaver instruktørene skal ha ansvar for og tidsfrister for avlysning av kurs.

Påmelding og kursavgift

Påmeldingsfristen bør være en god stund før kurset og kursavgift bør innbetales i forbindelse med påmelding.

Deltakere på klippekurs kan delta uten medlemskap i NSG, men må betale kr 500 mer i kursavgift. Dette håndheves av arrangøren.

Når kursavgift er mottatt sendes bekreftelsesbrev om deltagelse på kurset og detaljerte opplysninger om kurset. Husk å gi beskjed til kursdeltakere dersom kurset må avlyses eller dersom de ikke får kursplass.

Etterarbeid

På slutten av selve kurset skal deltakerne fylle ut et evalueringsskjema (se side 15) og få utdelt kursbevis/saueklippersertifikat (side 13). Be også klippeinstruktøren/-ene om å fylle ut evalueringsskjema eller skrive en annen form for evaluering.

Etter kurset skal evalueringsskjemaene og en kursrapport sendes til de instansene som har tildelt støtte til kurset. Regninger skal betales og regnskap skal gjøres opp.

Budsjett

Det bør settes opp et budsjett for kurset så tidlig som mulig. Dette kan være vanskelig, både fordi mange faktorer ikke er avgjort (hvor mange deltakere, behov for en eller to instruktører, kostnader i forbindelse med leie av kurssted osv) og fordi man ikke vet hvilke inntektskilder man har. Budsjett bør likevel settes opp, og eventuelt justeres etter hvert som de ulike usikkerhetsmomentene blir avklart.

Inntekter

Inntektene i forbindelse med klippekurs er vanligvis kursavgift og ulike tilskudd. Det kan være krav om at kurset skal ha en viss deltaker/kursavgift for å bli berettiget til å motta tilskudd. Inntektene fra kursavgiften er som regel også nødvendige for at budsjettet skal gå i balanse.

På side 8 kan du lese om ulike tilskuddsordninger for klippekurs.

NSG stiller ikke krav til kursavgift, men anbefaler at det tas en kursavgift for at deltakerne skal verdsette disse kursene. Kortere kurs og kurs uten overnatting kan ta en lavere kursavgift, enn 24-timers kurs, inkludert overnatting og bevertning.

I tillegg til dette kan man være så heldige å bli sponset eller få gratis kurslokaler, bevertning og/eller foredragsholdere. Husk å inngå klare avtaler om dette, og ta det gjerne med i budsjettet.

Dersom det brukes offentlige undervisningslokaler i tilknytning til kurset, for eksempel hvis man velger å ha noe teoriundervisning på en skole rett ved klippeplassen, har aktører som driver med voksenopplæring rett til å bruke disse vederlagsfritt. Dette gjelder også utstyr som for eksempel TV / video.

Utgifter

Utgiftene til et klippekurs kan variere mye. Nedenfor er en del utgiftsposter beskrevet.

Fast sats for godtgjørelse av instruktør

Den største enkeltutgiften i forbindelse med klippekurs er vanligvis godtgjørelse til instruktør. Ull- og klipperådet har fastsatt følgende satser (07.01.2014):

Instruktørgodtgjørelse, sertifisert instruktør   kr 500,- per undervisningstime

Instruktørgodtgjørelse, usertifisert hjelpeinstruktør   kr 250,- per undervisningstime

I tillegg kan det betales ut kr 1 250,- (inkl. mva) for kontroll av at klippeplassene er i orden og at klippemaskinene er satt opp på riktig måte.

Satsen som utbetales fra NSG er fast, uavhengig av om instruktøren er lønsmottaker eller selvstendig næringsdrivende. Arrangøren bør avklare på forhånd om instruktøren skal avlønnes som lønsmottaker, for da tilkommer arbeidsgiveravgift, og det må foretas skattetrekk (dette må dekkes innenfor satsen). Etter avtale med NSG sentralt kan tilskudd utbetales direkte fra NSG til instruktører.

NB Dersom instruktøren er selvstendig næringsdrivende skal det ikke tillegges mva, fordi undervisningstjenester er fritatt for moms.

De siste årene har antall instruktører blitt redusert, fordi vi ønsker at instruktørene skal bli best mulig gjennom at alle skal ha flere kurs hvert år. NSG har derfor valgt å

dekke rimelig overnatting og reiseutgifter for instruktører etter regning. Dette blir også mer rettferdig overfor kursarrangører langt unna sertifiserte instruktører.

Leie av klippe- og slipemaskiner

Vanligvis har klippeinstruktørene flere klippemaskiner som de kan leie ut til bruk på kursene. Ull- og klipperådet har fastsatt en fast sats for leie av klippe- og slipemaskiner på kr 200,- per maskin per dag. Satsen er inkludert mva, dersom den som leier ut utstyret er mva. pliktig.

På nybegynnerkurs kan man la være å ha med slipemaskin, men da kan det være behov for flere kammer og kniver til klippemaskinene. Arrangøren må passe på at dette er i orden.

Andre utgifter

- Leie av kurssted
- Kostnader til transport av sau og person til å håndtere sauen på kurset
- Ekstra utlegg for å sette opp klippeplasser?
- Utgifter til andre foredragsholdere enn klippeinstruktøren/e
- Bevertning/overnatting deltakere
- Forsikring
- Kursledelse og administrasjon
- Nytt kurshefte i tillegg til et digitalt læringsverktøy, med videoer som tilsvarer kursboka koster nå kr 550 per stk. Dette vil bli belastet kursarrangørene.
- Annonsering
- Diverse, for eksempel innkjøp av sekker, tusj, desinfeksjonsmiddel, førstehjelpsutstyr, såpe med mer.
- Deltakernes egne reiseutgifter er det vanlig at de dekker selv (og de tas ikke med i budsjettet)

Søknad om tilskuddsmidler

Det finnes ulike tilskuddsordninger som kan benyttes til kurs i saueklipping og ullhåndtering, og noen av ordningene stiller spesielle krav til arrangøren.

De siste åra har det vært en del endringer knyttet til ulike tilskuddsordninger. Vi vil derfor her gjennomgå tilskuddsordningen som NSG administrerer og nevne kort hvor en kan henvende seg angående andre tilskuddordninger.

Tilskudd fra NSG

NSG sentralt søker hvert år Studieforbundet Næring og Samfunn. Tilskuddet fra NSG er øremerket til å dekke lønn og reiseutgifter til klippeinstruktører, leie av klippe-/slipemaskiner og kontroll av klippeplasser. Søknad om dette tilskuddet sendes på eget søknadsskjema til NSG. Rundskriv med informasjon og søknadsfrister sendes NSG sine fylkeslag og klippeinstruktørene. Følgende krav stilles for å få denne typen tilskudd:

- Bruk av minst en sertifisert instruktør (fast sats for godtgjørelse)
- Bruk av kursmateriell utgitt av Fagtjenesten for ull/NSG
- Bruk av evalueringsskjemaer og følge retningslinjer gitt av NSG/Ull- og klipperådet
- Ved mange søknader vil områder som ikke har hatt kurs på lenge bli prioritert

Det er arrangøren av det enkelte kurs som skal betale instruktørene godtgjørelse for sin innsats. Forutsatt at kurset er tildelt støtte/godkjent av NSG, kan arrangøren få tilskudd til dekning av en del av instruktørlønn og reise, klippe-/slipemaskinleie og kontroll av klippeplasser etter standardiserte satser fastsatt av ull- og klipperådet (se side 7).

Anmodning om utbetaling av tilskudd sendes NSG etter endt kurs. Det må legges ved dokumentasjon på utgiftene og kursrapport, deltakerliste og evalueringsskjemaer for kurset.

Tilskudd fra andre instanser

I tillegg til tilskuddet fra NSG kan man søke om voksenopplæringsmidler og BU-midler. For å få voksenopplæringsmidler må kursarrangør være tilskuddsberettiget og kurset må rapporteres inn i henhold til fastsatte regler. Studieforbundet Næring og Samfunn, andre studieforbund og direkte medlemmer av studieforbund er berettiget voksenopplæringsmidler.

Det er også mulig å søke om BU-midler til kurs. Dette må gjøres i god tid før kurset. Ta kontakt med Fylkesmannens landbruksavdeling for å få informasjon om dette.

Kursmateriell

Pensum til kursene i saueklipping og ullhåndtering er i:

- Nytt kurshefte, Saueklipping og klippeutstyr i tillegg til et digitalt læringsverktøy med videoer, som tilsvarer kursboka koster nå kr 550 per stk. Dette vil bli belastet kursarrangørene.

Den enkelte arrangør har ansvar for å bestille kursmateriell hos NSG i god tid før kursstart.

Norsk Sau og Geit

Anne Grete Stabekk

Postboks 104

1431 Ås

Tlf: 902 01 429

E-post: ags@nsg.no

Sertifiserte klippeinstruktører

NSG har i samarbeid med Fag tjenesten for ull ansvar for å utdanne og sertifisere instruktører. En sertifisert instruktør skal være godkjent av Ull- og klipperådet i Norsk Sau og Geit.

Det finnes i dag flere sertifiserte instruktører. Ull- og klipperådet har som mål at alle instruktører skal holde flere kurs hvert år og det utdannes derfor ikke mange nye instruktører så lenge det ikke er behov for det.

Det holdes samlinger for sertifiserte instruktører hvert annet år (oddetallsår). På disse samlingene vil pedagogikk, repetisjon og oppfriskning av kunnskap stå sentralt, sammen med informasjon om ny kunnskap og nye teknikker. Det vil bli stilt krav om deltakelse på samlinger for å beholde sertifiseringen.

En sertifisert hovedinstruktør kan ha med seg en usertifisert hjelpeinstruktør. Denne må være godkjent av hovedinstruktøren

Liste over sertifiserte instruktører finnes på side 23.

Eksterne foredragsholdere

Det kan ofte være aktuelt å ha et foredrag i tilknytning til kurset. Dette kan være for eksempel knyttet til veterinære spørsmål (ta gjerne kontakt med lokalt Mattilsyn med forespørsel om dette) eller trening/forebygging av belastningsskader (fysioterapeut).

Husk å be foredragsholdere om å ta med kopier av lysark/manus til utdeling på kurset. Dette gjør det mye enklere for deltakerne å konsentrere seg om foredraget.

Valg av kurssted og istandsetting av klippeplasser

Når vi skal forsøke å finne fram til steder som er egnet til arrangering av klippekurs, er det flere forhold som må vektlegges. Nedenfor har vi listet opp de viktige spørsmål som må stilles i forbindelse med valg av kurssted.

- Er kursstedet ryddig og ordentlig, og har det tilfredsstillende dyrevelferd og HMS-forhold? Be gjerne Mattilsynet eller en veterinær om å vurdere/godkjenne kursstedet.
- Er det nok klippeplasser og er disse godt nok egnet til kurs? Kan det eventuelt rigges opp klippeplasser på en lettvin og billig måte?
- Er det nok plass til oppstalling av sau og ligger oppstallingsplassene lettvin til i nærheten av klippeplassene?
- Er det nok ro på stedet til at elevene kan høre hva instruktørene sier?
- Er det enkelt å ordne med bespising i tilknytning til kursstedet?
- Er det tilgang til bad, toalett og omkleddingsrom?
- Er det tilgang til undervisningsrom? Finnes tilstrekkelig utstyr til undervisning?
- Er det behov for overnattingsmuligheter? Finnes dette i nærheten?

Oppbygging og istandsetting av klippeplassene må gjøres i samråd med instruktørene. Generelle krav til klippeplassene er at de skal være romslige nok og ha et gulv som er godt egnet til klipping, for eksempel av trefiberplater eller gummimatter.

Behov for sau til klipping

Behovet for sau som skal klippes er selvfølgelig avhengig av antall deltakere på kurset. Som en tommelfingerregel kan vi si at vi trenger minimum 20 dyr per deltaker på et nybegynnerkurs og minimum 25 dyr per deltaker på et videregående kurs.

På et nybegynnerkurs bør det hovedsaklig klippes lam. Det er en stor fordel dersom det til kurset kan skaffes nok lam som skal slaktes. Dette for å unngå eventuelle klippeskader som for eksempel spenskader på lam som skal settes på. På videregående kurs kan det også klippes voksen sau.

En person må ha ansvar for å skaffe til veie nok sau til kurset. Likeledes at det til enhver tid er nok sau tilgjengelig for klipping under kursets gang. I dette ansvarsområdet må det også ligge flytting av sau til klippeplassen, oppstalling og flytting av klipt sau bort fra klippeplassen.

Dyr som skal slaktes bør sendes til slakteriet umiddelbart etter kurset, for å unngå vekttap på grunn av høyere energiforbruk etter klipping (sørg for at dyrene meldes inn til slakt i før kurset).

Dersom sau fra flere besetninger trengs for å dekke behovet på kurset – må det søkes om godkjenning av dette hos Mattilsynet. Det kan være vanskelig å få godkjenning av dette hvis kurset holdes i et privat sauefjøs. Dersom sauene samles i en egen bygning som vanligvis ikke brukes som fjøs, og deretter sendes til slakteri, går det som regel greit å få godkjenning.

Behov for klippemaskiner og utstyr

Tidlig i planleggingsfasen til alle kurs må det inngås avtale om leie av hengeklippemaskiner og eventuelt slipemaskin til kurset.

Det bør være minimum halvparten så mange klippemaskiner som deltakere på kurset. Da kan to deltakere arbeide sammen på en maskin.

På alle videregående kurs bør det være tilgang til slipemaskin. På nybegynnerkurs kan dette kravet fravikes. Men da øker kravet til antall oppslipete kammer og kniver som må være disponible for kurset.

Som regel kan instruktørene være hjelpelig med å skaffe tilveie klippemaskiner og utstyr. Mange av instruktørene har selv klippemaskiner som kan leies til kurset til fastlagte satser. Arrangøren har også ansvar for at det er innkjøpt nok kammer og kniver til kurset, eventuelt at instruktørene holder dette mot godtgjørelse.

Det har vist seg tvingende nødvendig at noen tar et spesielt ansvar for å kontrollere at klippeplasser, klippemaskiner og annet teknisk utstyr er på plass og i orden før kursstart. Arrangøren må derfor ta kontakt med en kyndig person, ofte kan en av klippeinstruktørene ta en slik oppgave, i god tid før kursstart og få avtalt dette. For denne oppgaven kan det utbetales en godtgjørelse på kr 1 250 (inkl. mva) (NSG gir tilskudd til dette).

Annonsering og invitasjon til kurs

I NSG sitt tidsskrift Sau og Geit, settes det inn en fellesannonse for alle klippekurs som har søkt om støtte (kostnadsfritt for kursarrangør). Dette bladet blir sendt til alle medlemmer i NSG. NSG legger også ut informasjon om klippekurs på sine hjemmesider på internett www.nsg.no.

Ut over dette må den enkelte arrangør sørge for nødvendig annonsering og kunngjøring. I noen landbrukstidsskrifter som Bondevennen, Vestlandsk Landbruk og Landbrukstidende kan man få inn gratis kunngjøring. Ellers kan det være aktuelt å annonsere i lokalpressen, men det er dyrt. Vel så effektivt, og mye billigere, er det med personlig kontakt og invitasjonsbrev til lokallag av Sau og Geit og enkeltpersoner. Personlig kontakt/informasjon er utvilsomt den beste måten å nå potensielle kursdeltakere på. Fylkes- og lokallag med egne hjemmesider på internett kan bruke disse til annonsering av klippekurs.

Påmelding

Når arrangøren mottar henvendelser fra folk som er interessert i å delta på kurs, eller mottar muntlige påmeldinger, bør vedkommende få tilsendt et brev med opplysninger om kurset, påmeldingskupong som må undertegnes og/eller innbetalingsblankett for innbetaling av kursavgift.

Påmeldinger til kurs bør skje skriftlig, eller ved innbetaling av kursavgift. Introduksjonsbrevet bør inneholde opplysning om at påmeldingen ikke blir registrert som gyldig før kursavgiften er registrert innbetalt.

Påmeldingsfrist bør være satt til minst 3 uker før kursstart. Hovedgrunnen til dette er at instruktørene har rett til å få beskjed om kursavlysning minst 14 dager før kursstart. Det er også svært viktig for kursverten å få beskjed i god tid ved avlysning.

Påmeldingen bør være bindende, slik at for eksempel bare legerklæring blir godtatt som gyldig forfallsgrunn. Kursavgift skal ikke tilbakebetales dersom det ikke foreligger gyldig grunn for ikke å møte opp til kurset.

Når arrangøren har mottatt undertegnet påmeldingskupong og innbetalt kursavgift er registrert, må deltakeren straks få beskjed om at han har fått plass på kurset. Arrangøren må ha god kommunikasjon med de siste som får plass, for å unngå at det må sendes kursavgift fram og tilbake.

De som ikke får plass på kurset må selvfølgelig også få beskjed om dette så fort som mulig.

Informasjon til kursdeltakerne i forkant av kurset

I forbindelse med påmelding/brev om at deltakerne har fått kursplass er det viktig å informere om:

- Tidspunkt (dato/klokkeslett) og sted (gjerne med kart/veianvisning)
- Kursplan og kursmaterieil
- Opplegg for bespisning og eventuell overnatting
- Navn på instruktører og kursansvarlig med nyttige telefonnummer

I tillegg bør det opplyses om følgende:

Hygieniske og smitteforebyggende tiltak

Alle deltakerne skal møte nydusjet og i nyvasket tøy og rent fottøy. Ingen får komme direkte fra eget fjøs, uten forutgående dusjing og klesbyttning.

Arbeidsklær

Deltakerne må ha med hensiktsmessige arbeidsklær til saueklipping. Det anbefales klær som ikke er for glatte (sauene må kunne holdes stødig). Det bør heller ikke være glatt såle på skoene.

Fritidsklær

Alle må ha med rene fritidsklær og sko for bruk i evt. kantine og undervisningsrom. Det må skiftes fra arbeidsklær til rent fritidstøy før man går inn i disse lokalene.

Kursbevis – Norsk saueklippersertifikat

Ved avslutning av kurset deles det ut kursbevis – Norsk Saueklippersertifikat. NSG har dokumentmaler og/eller ferdig utskrevne kursbevis, som kan fås ved henvendelse til NSG. Nedenfor er det vist et eksempel på Norsk saueklippersertifikat.

Norsk saueklippersertifikat

har deltatt på klippekurs i henhold til kursopplegg utarbeidet av
Ull- og klipperådet i Norsk Sau og Geit
og har vist følgende praktiske og tekniske ferdigheter:

NYBEGYNNER

*Kan klippe en sau uten assistanse
i henhold til NSGs standard for
god saueklipping.*

Instruktør

Sted

Dato

JUNIOR

*Kan klippe minst 12 sauer/time
i henhold til NSGs standard for
god saueklipping.*

Instruktør

Sted

Dato

MELLOM

*Kan klippe minst 20 sauer/time
i henhold til NSGs standard for
god saueklipping.*

Instruktør

Sted

Dato

SENIOR

*Kan klippe minst 40 sauer/time
i henhold til NSGs standard for
god saueklipping.*

Instruktør

Sted

Dato

NSGs standard for god saueklipping

Vedtatt juli 2010

Ull- og klipperådet i Norsk Sau og Geit har vedtatt følgende standard for god saueklipping i tilknytning til Norsk saueklippersertifikat. Sertifikatene skal dokumentere nivået til saueklipperen og er utarbeidet etter tilsvarende opplegg i England og New Zealand. Hovedmålet er god dyrehåndtering og klipping med minimum av skade på skinn og ull.

Nybegynner sertifikat – blå

Deltakeren skal kunne klippe sauen korrekt og uten assistanse på en slik måte at verdien av ulla blir ivaretatt på best mulig måte, og med et minimum av ubehag for både sau og klipper. Klipperen skal ha kjennskap til verdien av ull, ullkvalitet, ullhåndtering, bruk og vedlikehold av klippemaskin, opprigging av klippeplass, hygiene/veterinære forhold, håndtering av dyr, trening/forebygging av skader og klippeteknikk.

Junior sertifikat – bronse

Deltakeren skal etter kunne klippe minst 12 sauer/time korrekt og uten assistanse på en slik måte at ulla blir best mulig ivaretatt, og med et minimum av ubehag for både sau og klipper. Klipperen skal ha god kunnskap om verdien av ull, ullkvalitet, ullhåndtering, bruk og vedlikehold av klippemaskin, sliping av kammer og kniver, opprigging av klippeplass, hygiene/veterinære forhold, håndtering av dyr, trening/forebygging av skader og klippeteknikk.

Mellom sertifikat – sølv

Deltakeren skal etter kunne klippe minst 20 sauer/time korrekt og uten assistanse på en slik måte at ulla blir best mulig ivaretatt, og med et minimum av ubehag for både sau og klipper. Klipperen skal ha god kunnskap om verdien av ull, ullkvalitet, ullhåndtering, bruk og vedlikehold av klippemaskin, sliping av kammer og kniver, opprigging av klippeplass, hygiene/veterinære forhold, håndtering av dyr, trening/forebygging av skader og klippeteknikk.

På dette nivået blir det lagt stor vekt på å minimere skader og dobbeltklipp, og på å plukke bort eventuelle uvaner som den enkelte klipper kan ha lagt seg til. Deretter vil det bli arbeidet med finslipping av teknikken for å gjøre klippinga så rasjonell og effektiv som mulig.

Senior sertifikat - gull

Deltakeren skal etter kunne klippe minst 40 sauer/time korrekt og uten assistanse på en slik måte at ulla blir best mulig ivaretatt, og med et minimum av ubehag for både sau og klipper. Krav til kunnskap og utførelse som for mellom sertifikat.

Kursevaluering og sluttrapportering

Kursevaluering og sluttrapportering er kursarrangøren sitt ansvar.

Det bør settes av en halv time på slutten av alle kurs til en anonym kursevaluering og oppsummering. Det finnes flere ulike evalueringsskjemaer, men NSG anbefaler at vårt skjema utarbeidet for klippekurs brukes. Ta kontakt med NSG for å få tilsendt skjemaer eller fil.

Etter endt kurs ber NSG om følgende:

- Deltakerliste med opplysninger om navn og alder på deltakere
- Kopi av individuelt utfylte evalueringsskjemaer
- En kort skriftlig kursrapport som beskriver:
  - Kurssted
  - Kurstidspunkt (klokkeslett)
  - Navn på kursledelse og instruktører
  - Oversikt over utgifter som søkes dekt av NSG (kopi av regnskapsbilag for instruktørlønn, kontroll av klippeplasser og leie av klippe-/slipemaskiner)

Følgende evalueringsskjema anbefales brukt:

Evaluering av kurs i
saueklipping og ullhåndtering

Sted, dato, årstall for kurs: _____

Instruktør/er og arrangør: _____

Varighet: _____ Type kurs: _____
(X dager/XX timer) (A nybegynner, B Videregående kurs, A/B kombinasjonskurs)

Hvor mye sau har du klippet per år før du begynte på kurset? _____

Hvilke forventninger har du til kurset? _____
(Hobby/fritid, klippe egen besetning, klippe litt i andre besetninger, klippe mye/er/bli proff, konkurrere)

Er du interessert i å starte som saueklipper? _____ Svarer du ja, ønsker du da en mentor? _____

Hvor fornøyd er du med den faglige delen av kurset? Dårlig   Svært bra

Hvordan var fordelingen mellom forelesning/
demonstrasjon og praktisk trening? Dårlig   Svært bra

Kommentar: _____

Hvilket tema har du hatt mest utbytte av? _____

Kunne noe tema vært sløffet? _____

Savnet du noe tema? _____

Hva synes du om varigheten på kurset? (passe, for kort, for langt) _____

Hva synes du om det skriftlige kursmateriellet? Dårlig   Svært bra

Hvor fornøyd er du med klippeinstruktøren/e? Dårlig   Svært bra

Hva synes du om kursarrangementet forøvrig? Dårlig   Svært bra

Hvor fornøyd er du med den sosiale delen av kurset? Dårlig   Svært bra

Er du interessert i nytt klippekurs? _____ Andre kurs? _____

Hvor fikk du informasjon om kurset? _____

Andre kommentarer: _____

_____

_____

Postadresse:
Postboks 104
1431 Ås

Kontor:
Moerveien 2A
1430 Ås

Telefon: 23 08 47 70
E-post: nsg@nsg.no

Foretaksregisteret: 970 134 808 MVA
Bankgiro: 9365.05.49420
Internett: <http://www.nsg.no>

Eksempler på kursplaner

De mest vanlige kurstypene er nybegynner- og videregående kurs, eller en kombinasjon av disse to kurstypene. Ofte vil kurstypen avhenge av hvem som melder seg på til det enkelte kurset. Fordi saueklipping krever mye praktisk øvelse er det best å arrangere relativt lange kurs, vanligvis 24-timers kurs. Proffkurs kan ha kortere varighet. Nedenfor er det satt opp eksempel på kursplaner for ulike kurstyper.

Nybegynnerkurs

Målgruppe: Saueholdere som vil lære å klippe egne sauer eller saueholdere og andre interesserte som vil lære å klippe sauer for andre.

Målsetting: Deltakeren skal etter endt kurs kunne klippe sauene korrekt og uten assistanse på en slik måte at verdien av ulla blir ivaretatt på best mulig måte, og med et minimum av ubehag for både sau og klipper.

Forkunnskaper: Ingen, men søkerne må være interessert i å lære saueklipping.

Varighet: 24 timer fordelt på 3 dager.

<u>Innhold:</u> Innledning, orientering og presentasjon	½ time
Ull-lære; kvalitet, sortering, håndtering og verdi	2 ½ timer
Maskinlære; bruk og vedlikehold	2 timer
Klipperen selv med fysiske øvelser og trening	1 time
Opprigging av klippeplass	½ time
Hygiene og veterinære forhold og bestemmelser	1 time
Klippeteknikk	16 timer
Oppsummering, kursevaluering og kursbevis	½ time

Studieform: Studiering med lærer. Det skal brukes minst en sertifisert klippeinstruktør på hvert kurs.

Arbeidsmetoder: Kombinasjon av teori og praktiske øvinger, der mye av teorien blir flettet inn i den praktiske øvinga.

Kursmateriell: Kurshefte i tillegg til et digitalt læringsverktøy, med videoer som tilsvarer kursboka (nytt høsten 2022).

Fordeling av teoretiske bolker som skal innflettes i kurset

1. Ønske deltakerne velkommen til kurs. Presentasjon av instruktørene. Kort orientering om kurset med praktiske detaljer. Presentasjon av elevene.
2. Innføring om sauehold, ullproduksjon, klippetider og økonomi.
3. Om ull: Ullhåret og hårtyper. Egenskaper og kvaliteter vi legger vekt på. Krav til fiberlengde. Viktigheten av å skille buk- og lårull fra fellulla. Forhold som kan redusere ullverdien; vegetabiler, merkemaling, innblanding av pigmentert ull i hvit ull, dobbeltklipp med mer. Ullklasser, tilskudd og økonomi.
4. Gjennomgang av fysiske øvelser og trening for å kunne klare klippinga. I samråd med fysioterapeut er det utarbeidet et eget treningsopplegg for kurset.
5. Hygieniske og veterinære forhold rundt klippinga. Regelverk om håndtering og transport av dyr. Smitteforebyggende tiltak.
6. Opprigging av klippeplass med alt som trengs. Ullsortering og pakking av ulla i sekk, riktig merking av sekkene med mer.
7. Håndstykket. Oppsett med kniv og kam. Strammeøvelser.
8. Håndstykkets virkemåte gjennomgås.
9. Kniv og kam. Virkemåte, typer, stell og vedlikehold.
10. Om klippemaskin og slange. Rengjøring, ivaretagelse og lagring.
11. Videodemonstrasjon av god klippeteknikk
12. Evaluering med kommentarer til den enkelte elev om hva han mestret bra og hva som det særlig må øves på videre. Utdeling av kursbevis.

Det kan være vanskelig å sette opp en detaljert timeplan for et kurs, nedenfor er det satt opp et eksempel på timeplan for et nybegynnerkurs

Dag 1

- kl 10.00 Åpning og presentasjon av kurs, instruktører og deltakere
- kl 10.10 Korte foredrag om sauehold, ull og ullproduksjon, forbehandling av sau før klipping, oppsetting av klippeplass, sortering og pakking av ull og økonomi
- kl 11.30 Klippemåter, utstyr og dyrebehandling
- kl 12.00 Demonstrasjon av klippeteknikk og ullsortering
- kl 12.30 Kort om huder og skinn
- kl 12.45 Lunsj
- kl 13.00 Kammer og kniver. Montering og innstilling av knivsett
- kl 13.30 Deltakerne forsøker seg på klipping av noen dyr
- kl 17.00 Middag
- kl 19.00 Video om saueklipping

Dag 2

- kl 08.30 Morgengymnastikk. Trening på utvalgte øvelser for styrking av ryggen og oppmyking av kroppen
- kl 09.00 Hygieniske og veterinære forhold rundt klippinga, regelverk om håndtering og transport av dyr og smitteforebyggende tiltak.
- kl 10.00 Demonstrasjon og gjennomgang av klipping og klippemetode
- kl 10.30 Instruksjon og teknisk trening i klipping
- kl 12.30 Lunsj
- kl 13.15 Foredrag om utstyr og vedlikehold
- kl 14.00 Trening i ullsortering, pakking og merking
- kl 16.00 Kaffepause
- kl 16.20 Praktisk klippetrening
- kl 19.00 Middag

Dag 3

- kl 08.30 Instruksjon og teknisk trening i klipping
- kl 12.00 Lunsj
- kl 12.30 Instruksjon og teknisk trening i klipping
- kl 15.00 Oppsummering, kursevaluering og utdeling av kursbevis
- kl 16.00 Slutt

Videregående kurs

Målgruppe:

- Saueholdere som vil øke sin kompetanse i saueklipping for å kunne klippe egen besetning.
- Saueholdere og andre som vil øke sin kompetanse som saueklipper for å kunne ta på seg å klippe sau for andre.
- Saueklippere som vil øke sin kompetanse og hurtighet i klippinga opp på et så høgt nivå at vedkommende kan bli engasjert som saueklipper på et slakteri.

Målsetting: Deltakeren skal etter endt kurs kunne klippe sauene korrekt og uten assistanse på en slik måte at ulla blir best mulig ivaretatt, og med et minimum av ubehag for både sau og klipper. Gjennom kurset vil deltakerne forberede sin klippeteknikk, øke sin kunnskap om hold og vedlikehold av utstyr spesielt og øke sin kompetanse om saueklipping og ullhåndtering generelt.. Deltakeren skal dessuten oppnå en hastighet i klippinga som gjør at han/hun kan oppnå en akseptabel timelønn ved leieklipping.

Forkunnskaper: Søkerne må ha deltatt på et nybegynnerkurs og ha praktisert en del etter kurset, eller ha andre tilsvarende grunnkunnskaper og praksis.

Varighet: 24 timer fordelt over 3 dager

<u>Innhold:</u> Innledning, orientering og presentasjon	½ time
Ullkunnskap – teori	1 time
Ullhåndtering og sortering – teori	1 time
Hygiene og smitteforebyggende tiltak	1 time
Trening og forebygging av skader – teori og praksis	1 time
Riktig klippestilling – klipperen og sauene – praksis	1 time
Klippeteknikk – praksis	14 timer
Maskinlære – teori og praksis	2 timer
Sliping av kammer og kniver – teori og praksis	2 timer
Oppsummering, kursevaluering og kursbevis	½ time

Studieform: Studiering med lærer. Det skal brukes minst en sertifisert klippeinstruktør på hvert kurs.

Arbeidsmetoder: Kombinasjon av teori og praktiske øvinger, der mye av teorien blir flettet inn i den praktiske øvinga.

Kursmateriell: Kurshefte i tillegg til et digitalt læringsverktøy, med videoer som tilsvarer kursboka(nytt høsten 2022).

Proffkurs

Dette er kurs som er beregnet på profesjonelle saueklippere. Det vil bli lagt stor vekt på å plukke bort eventuelle uvaner som den enkelte klipper kan ha lagt seg til. Deretter vil det bli arbeidet med finsliping av teknikken for å gjøre klippinga så rasjonell og effektiv som mulig.

Instruktørsamling

NSG/Ull- og klipperådet er arrangør av instruktørsamlingene. Det arrangeres vanligvis instruktørsamlinger/kurs hver annet år.

Målgruppe: Sertifiserte klippeinstruktører og andre personer som etter gjennomgått kurs vil ta på seg oppgaver som instruktør på kurs. Med bakgrunn i behov for klippeinstruktører i et område kan NSG/Ull- og klipperådet oppfordre enkeltpersoner til å delta på instruktørsamling.

Målsetting: Deltakerne skal lære å formidle kunnskap om og praktisk utførelse av saueklipping og ullhåndtering. Det skal legges stor vekt på å lære bort riktig sortering og håndtering av ulla. Det skal også legges stor vekt på formidling av god, teknisk utførelse av klippinga. Deltagelse på instruktørsamlinger er et krav for å få fornyet sertifisering som klippeinstruktør.

Forkunnskaper: Deltakerne bør ha gjennomgått videregående kurs. Deltakerne må ha god kunnskap om saueklipping og ullhåndtering og må beherske saueklipping så godt at vedkommende kan demonstrere klipping på en ledig måte.

Varighet: Varierende.

Andre kurs

Det kan være aktuelt å arrangere andre kurs om ull, saueklipping og ullhåndtering. For eksempel kortere kveldskurs/fjøs møter med temaer som:

- Rett håndtering av ull før og etter klipping
- Vurdering av livdyr mht. ullkvalitet/mengde

Kursmateriellet kan være boka "Vi høster ull" eller heftet "Ta vare på ullkvaliteten". Ta kontakt med NSG og/eller Fagtjenesten for ull for mer informasjon.

Sjekkliste for arrangering av kurs

Oppsummering av punkter som skal være i orden i forbindelse med arrangement av kurs. Gå gjennom lista for sikkerhetsskyld – slik at du er godt forberedt og unngår overraskelser i forbindelse med gjennomføring av kurs.

Fakta om kurset

1. Type kurs _____

2. Dato og antall timer for kurs _____

3. Antall kursdeltakere: _____

4. Antall klippeplasser man trenger: _____

5. Antall lam/sau som trengs: _____

6. Kursarrangør: _____

7. Kursleder: _____

8. Klippeinstruktør/er: _____

9. Kurssted teoriundervisning (adresse og tlf. kontaktperson)

_____

10. Kurssted praksis (adresse og tlf. kontaktperson)

_____

11. Kurssted bespisning (adresse og tlf. kontaktperson)

_____

12. Sted for eventuell overnatting (adresse og tlf. kontaktperson)

_____

Spørsmål	Hvem ordner?	I orden
Økonomi og regnskap		
Er det satt opp budsjett for kurset?		
Er det søkt om tilskudd fra NSG?		
Er det søkt om andre tilskudd?		
Er forsikring i orden?		
Påmelding / informasjon til deltakerne		
Finnes det liste over påmeldte med alle data og adresser?		
Er faktura kursavgift sendt alle?		
Er betaling fra alle er mottatt?		
Er bekreftelsesbrev med informasjon om kurset, reiserute, mulig overnatting, klær, fottøy og veterinære forhold sendt?		
Kurssted for teoriundervisning		
Er kurssted/ene egnet for kurset?		
Er det inngått avtale med eier/e?		
Trengs det nøkler og lignende?		
Er det behov for AV-utstyr?		
Hvis det er behov for intern transport under kurs, mellom forelesingssted, klippeplass, spisested og overnatting – er dette planlagt		
Kurssted for praksisundervisning		
Er kursstedet ryddig og ordentlig, og har det tilfredsstillende dyrevelferd og HMS-forhold?		
Er kursstedet egnet – nok plass?		
Er kursstedet rolig nok til at deltakerne kan høre instruktøren?		
Hvordan er underlaget på klippeplassene (sponplate/gummimatte)?		
Er det satt opp galger / braketter for klippemaskiner?		
Tilstrekkelig antall klippemaskiner?		
Tilstrekkelig antall kniver og kammer?		

Spørsmål	Hvem ordner?	I orden
Trengs det slipemaskin på kurset?		
Er det nok strøm/kurser?		
Finnes det ekstra sikringer/skjøteledninger?		
Er det nok lys – tilgang på lyskaster?		
Er det tilstrekkelig ventilasjon?		
Er det nok sekker, avisepapir (mellomlegg) og spritpenner på plassen?		
Hva skal skrives på sekkene (produsentnummer med mer)?		
Er det satt ut noen stoler ved klippeplassene?		
Er det ordnet med passende garderobe, toalett, dusj for deltakerne på kursplassen?		
Bespising		
Hvordan og hvor mye kan tidspunkt for bespising endres?		
Er det ordnet med fri tilgang til vann, saft, kaffe, te under hele kurset?		
Sauen		
Hvem eier sauen?		
Er det tilgang til nok sau (lam/voksen)?		
Er sauen tørr?		
Er evt. tilkjøring av sau i orden?		
Er bunge/logistikksystem for sau i orden?		
Hvem har ansvar for håndtering av sau?		
Veterinære og medisinske forhold		
Er det behov for å søke om veterinær godkjenning av klippekurs?		
Desinfisering av klippeutstyr før kurset		
Desinfisering av klippeutstyr etter kurset		
Tiltak for hindre overføring av smitte med kursdeltakere (fottøy/ arbeidsklær)		
Finnes det komplett førstehjelpsutstyr på klippeplassen?		

Spørsmål	Hvem ordner?	I orden
Finnes det utstyr for syng av skadet sau?		
Hvor er det mulig å få medisinsk hjelp hvis elev blir syk eller skadet?		
Annet/etterarbeid		
Er kursmaterieell bestilt?		
Skal noen ha med ullprøver?		
Hvem har ansvar for rydding/renhold etter endt kurs?		
Hvem har ansvar for utdeling/ innsamling av evalueringsskjemaer?		
Hvem har ansvar for utdeling av kursbevis?		
Hvem har ansvar for regnskap, utbetalinger, sluttrapporter og anmodninger om utbetaling av tilskudd?		

Ull og klipperådet i NSG

Norsk Sau og Geit

Eirik Kolbjørnshus
Vestsidevegen 93
2943 Rogne

Tlf. 906 36 310

E-post: eirik.kolbjornshus@nortura.no

Norsk Sau og Geit

Anne Grete Stabekk (sekretær)
Postboks 104

1431 Ås

Tlf. 902 01 429

E-post: ags@nsg.no

Fagtjenesten for ull, Animalia

Siv Heia Uldal (medlem)

Postboks 396 Økern

0513 Oslo

Tlf. 23 05 98 00 / 414 12 799

E-post: siv.uldal@animalia.no

Sertifiserte klippeinstruktører 2023

Akershus Caroline Nicol	1430 ÅS Sagaveien 33		48 29 57 82	caroline.nicol@nmbu.no
Aust- Agder Sven Reiersen	4737 HORNNES Tveitvegen 2	37 93 34 57	90 60 54 66	svenre@online.no
Hedmark Jens Olav Leira	2364 NÆROSET Ellevsætervegen 1235		41 44 21 20	joleira@online.no
Hordaland Åsmund Kringeland	5570 AKSDAL Grindafjordvegen182		45 61 55 70	kriasm01@hotmail.com
Aspirant Lars Norheim	5600 NORHEIMSUND Steine 117		95 43 42 72	lars.norheim83@gmail.com
Oppland Bjørnar Bakken	2647 SØR-FRON Skråvegen 15		90 56 51 87	utistugu@online.no
Sindre Myhrsveen	2634 FÅVANG Thujordvegen 57		41 65 04 43	sindre.myhrsveen@gmail.com
Eirik Kolbjørnshus	2943 ROGNE Vestsidevegen 93		90 63 63 10	eirik.kolbjornshus@nortura.no
Lars Sønstevoldhaugen	2634 FÅVANG Brekksvegen 1203		94 15 77 91	larssoenste@outlook.com
Bård Nordrum	2634 FÅVANG Mjogdalsvegen 61		97 40 63 80	bardv-nordrum@hotmail.com
Aspirant Stein Timo Søreng	2634 FÅVANG Søre Goppolvegen 310		91 34 03 09	steintimosoreng@gmail.com
Trøndelag Tore Mellemsæther	7247 HESTVIKA Tranvikveien 64		41 57 26 67	tore.me@online.no
Anne-Lise Haugdahl Humstad	7170 ÅFJORD Humstadveien 265		98 84 21 77	anne-lise_hh@hotmail.com
Erik Bjerke	7340 OPPDAL Gamle Kongeveg 690		90 50 05 97	erik.bjerke@oppdal.com
Rogaland Børge Høiland	4376 HELLELAND Eiaveien 228		95 82 29 96	borgehoi@gmail.com
Onar Lima	4334 ÅLGÅRD Madlandsvegen 650		95 80 39 13	onarlima@gmail.com
Nordland Robert Tangrand	8430 MYRE T. Liens vei 3		41 55 01 16	roberttangrand@hotmail.com